

Emisja kontrolowana

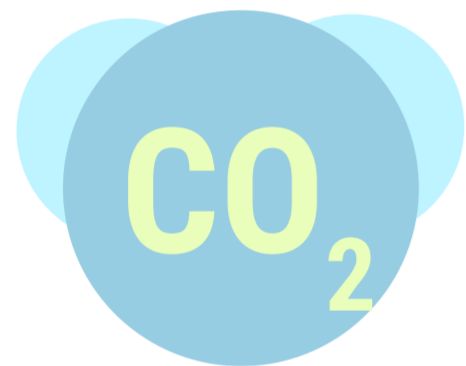
Sprawdź, czy urząd zamierza zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza w Twojej gminie i jak planuje to zrobić.

Dowiedz się, dlaczego jest to potrzebne i z jakich powodów warto zainteresować się tym tematem.

EMISJA zanieczyszczeń oznacza wprowadzanie do środowiska produktów ubocznych działalności człowieka.

O jakich zanieczyszczeniach mowa?

GAZY CIEPLARNIANE:

Dwutlenek węgla

Metan

Podtlenek azotu

Ozon

Fluorowęgłowodory

Perfluorowęgłowodory

Sześćciufluorek siarki

INNE ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA:

Benzo[a]piren
(C₂₀H₁₂)

Pyły zawieszane
(PM10, PM2,5)

Dioksyny i inne
węglowodory
aromatyczne

Tlenki siarki (SO_x)

Metale ciężkie
(Pb – ołów,
As – arsen,
Cd – kadm)

Emisje powstają nie tylko w elektrowniach i fabrykach, ale także blisko nas.

Niska emisja to zanieczyszczenia powietrza, powstające na wysokości do 40 metrów, w silnikach samochodów, lokalnych kotłowniach i domowych piecach grzewczych, w których spalany jest bardzo słabej jakości węgiel lub nawet śmieci.

Smog – współwystępowanie zanieczyszczeń powietrza, zamglenia i bezwietrznej pogody. Brak opadów deszczu lub wiatru powoduje utrzymanie się wysokiego stężenia szkodliwych związków chemicznych i pyłów w powietrzu.

Skutki emisji gazów cieplarnianych:

Klimat się ociepla. Według Narodowej Agencji Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej (NASA) i Amerykańskiej Narodowej Służby Oceanicznej i Meteorologicznej (NOAA) rok 2015 był najcieplejszy w historii pomiarów, czyli od 1880.

Efekty to między innymi coraz częstsze występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych – porywiste wiatry i trąby powietrzne, gwałtowne ulewy prowadzące do zalań i powodzi, długie okresy bez opadów wywołujące susze.

W 2012 roku przez Bory Tucholskie przeszło tornado, które zabiło jedną osobę, dziesięć poważnie raniło i zniszczyło ponad 100 domów. Natomiast powódź z czerwca 2010 roku, która wystąpiła na terenie niemal całej Polski, doprowadziła do strat rzędu 12,5 mld zł.

Nie chcemy, by takie zdarzenia stały się codziennością.

Skutki emisji innych zanieczyszczeń powietrza:

- mogą wywoływać/pogarszać choroby układu oddechowego takie, jak: alergia, astma, przewlekłe zapalenie oskrzeli, obturacyjna choroba płuc;
- u osób z chorobami krążenia mogą pogarszać samopoczucie i powodować duszność, niemiarową pracę serca, bóle w klatce piersiowej czy wyraźny wzrost ciśnienia tętniczego krwi;
- zwiększają ryzyko zawału serca, udaru mózgu i zgonu z powodu niewydolności serca;
- mogą przyspieszać rozwój miażdżycy i starzenie się układu krążenia;
- zwiększają ryzyko zachorowań na raka (szczególnie benzo[a]piren).

Według Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska z powodu zanieczyszczenia powietrza w Polsce umiera około 45 tysięcy osób rocznie, w Europie liczba ta sięga aż 400 tysięcy.

Czy można jednocześnie ograniczać emisje i rozwijać lokalną gospodarkę?

TAK, jeśli będzie to gospodarka niskoemisyjna. Zbudujemy ją poprzez poprawę efektywności wykorzystania energii i surowców, rozwój odnawialnych źródeł energii i ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Wykorzystamy przy tym innowacyjne technologie i stworzymy zielone miejsca pracy.

Jakie ma to znaczenie na poziomie lokalnym?

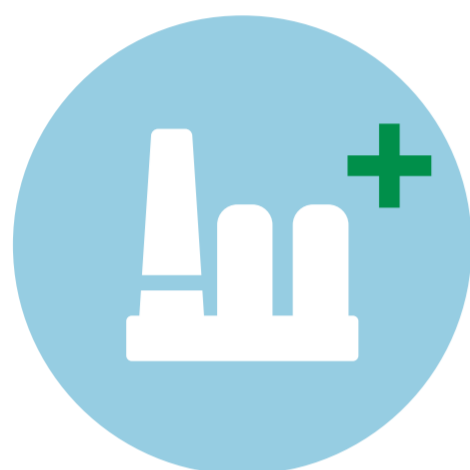
Ogromne!

Wyobraź sobie Twoją miejscowość w przyszłości:

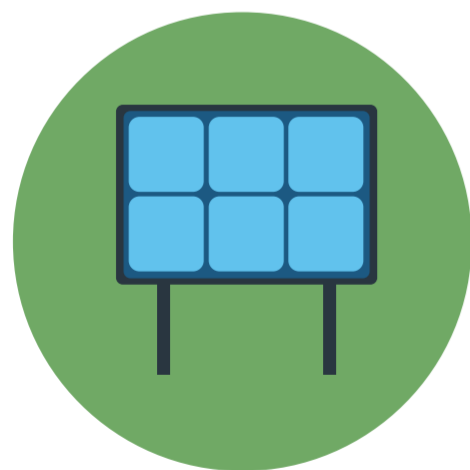
- czyste powietrze, cisza, spokój, wokół dużo zieleni;
- doskonale ocieplone domy z własnymi źródłami energii odnawialnej, czyli koniec z przerwami w dostawach prądu i wysokimi rachunkami za energię elektryczną czy ogrzewanie;
- szkoły, urzędy, kościoły i inne instytucje wytwarzające energię na własne potrzeby i ograniczające jej zużycie do minimum;
- tania lub bezpłatna komunikacja publiczna, dzięki której można szybko dotrzeć w każde miejsce;
- rozbudowany system ścieżek i parkingów rowerowych pozwala na swobodne poruszanie się jednośladem po całej miejscowości;
- w centrum funkcjonuje strefa bez samochodu, a w dzielnicach mieszkalnych ruch jest „uspokojony”

To wszystko dzieje się już teraz! Oto zaledwie kilka przykładów lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

W gminie Bieruń w ramach ograniczania niskiej emisji w latach 2006-2015 zmodernizowano 781 kotłowni węglowych, wymieniono 179 kotłów węglowych oraz zamontowano 360 kolektorów i 11 instalacji fotowoltaicznych. Pozwoliło to ograniczyć emisję pyłów o ponad 3357 ton, SO₂ – o 87 ton, NO_x – o 6000 ton, CO₂ – o 11 000 ton, a benzo[a]pirenu – o 82 tony.

W Bordziłówce uruchomiono największą farmę fotowoltaiczną na Lubelszczyźnie o mocy 1,4 MW. Inwestycja została zrealizowana przez samorządową spółkę Energia Dolina Zielawy, powołaną przez pięć lubelskich gmin: Wisznice, Jabłoń, Sosnówka, Rossosz i Podedwórze. Podczas próbnego rozruchu elektrownia wyprodukowała 75 MWh energii elektrycznej.

Trzebielin jest pierwszą polską gminą, która uzyskała certyfikat „100% LED”, czyli zainwestowała w podniesienie efektywności energetycznej poprzez zamontowanie energooszczędnego oświetlenia. Projekt przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w gminie, ale i na roczne oszczędności energii sięgające blisko 50%!

W Lublinie i sąsiednich miejscowościach wprowadzono bezpłatną komunikację miejską. Liczba pasażerów w dni robocze wzrosła średnio o 59%, a na niektórych liniach nawet o 100%! Dzięki tej inicjatywie znacznie zmniejszył się ruch samochodowy oraz ograniczono emisje zanieczyszczeń powietrza.

Jeśli chcesz, aby w Twojej gminie realizowano podobne przedsięwzięcia, zaangażuj się w opracowanie **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN).**

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej ma obejmować działania, które służą obniżaniu emisji w Twojej gminie, w tym wszystkie inwestycje, na które gmina chce pozyskać środki z unijnych funduszy, a także działania skierowane do mieszkańców, od edukacji po programy oferujące wsparcie finansowe, np. na wymianę źródła ogrzewania lub ocieplenie domu.

Przystępując do opracowania PGN urząd gminy powinien:

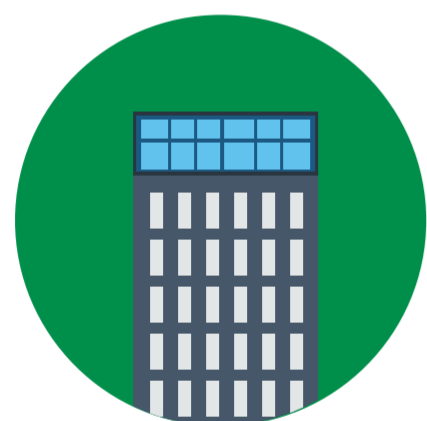
- poinformować cię o rozpoczęciu prac nad PGN poprzez stronę internetową i Biuletyn Informacji Publicznej gminy, rozwiesić plakaty i rozdać ulotki, opublikować komunikaty w mediach lokalnych i społecznościowych;
- zorganizować spotkania/warsztaty edukacyjne, dzięki którym mógłbyś dowiedzieć się, na czym polega rozwój gospodarki niskoemisyjnej;
- zaprosić cię do debaty na temat planowanych działań w PGN, wyjaśnić wszystkie wątpliwości, poprosić o Twoją opinię;
- zorganizować konsultacje społeczne PGN wraz z oceną jego wpływu na środowisko oraz upublicznić wyniki tych konsultacji;
- określić Twoją rolę w realizacji PGN, czyli czego urząd gminy od ciebie oczekuje;
- informować cię oraz lokalne organizacje pozarządowe o postępach w dalszych pracach nad PGN, konsultować zmiany i aktualizacje planu.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

powinien obejmować działania w zakresie:

– **efektywności energetycznej**, np. wymiany oświetlenia ulicznego; ocieplenia budynków publicznych i dofinansowania tego rodzaju inwestycji w prywatnych domach; unowocześniania/wymiany instalacji grzewczych, np. pieców węglowych na gazowe lub instalacje wytwarzające ciepło ze źródeł odnawialnych;

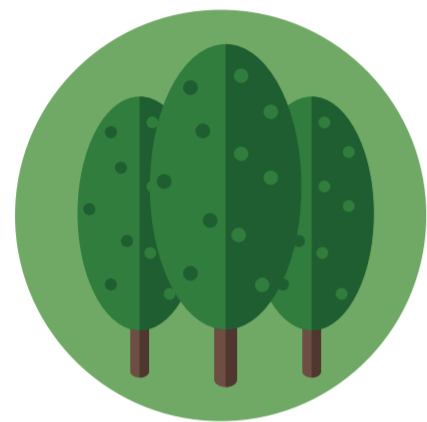
– **rozwoju odnawialnych źródeł energii**, np. montowania instalacji tego rodzaju na budynkach użyteczności publicznej oraz wsparcie mieszkańców w podejmowaniu takich inwestycji (informacyjne, administracyjne i finansowe);

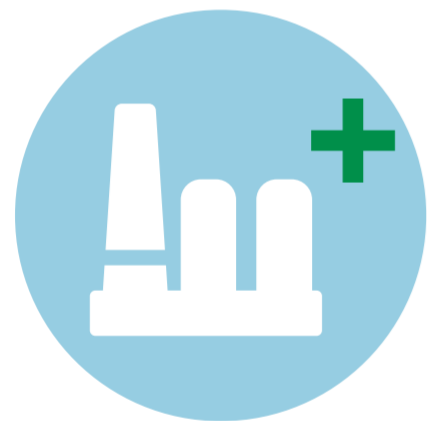
– **ograniczania emisji zanieczyszczeń z transportu**, np. poprzez rozwój komunikacji miejskiej, zakup elektrycznych autobusów, budowę ścieżek i parkingów rowerowych, wprowadzenie systemu wypożyczania rowerów.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

powinien obejmować działania w zakresie:

- **planowania przestrzennego**, np. planowanie zabudowy i węzłów transportowych tak, by zapobiegać zwiększaniu ruchu samochodowego; tworzenie zielonych klinów i korytarzy;

- **ograniczanie emisji w przedsiębiorstwach działających na terenie gminy**, np. poprzez wsparcie informacyjne oraz administracyjne małych i średnich przedsiębiorstw, które chcą zainwestować w ocieplenie budynków lub instalacje OZE;

- **edukacji**, np. organizacji kampanii informacyjnych, konkursów, warsztatów, spotkań, dni otwartych, debat, promowania dobrych praktyk etc.

Narzędzie Kontroli Obywatelskiej Planów Gospodarki Niskoemisyjnej (NKO)

NKO pozwoli mieszkańcom samodzielnie sprawdzić, czy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w ich gminie jest dobrze przygotowany i odpowiada ich potrzebom.

Jak z niego skorzystać?

1

Wejdź na stronę internetową i/lub Biuletyn Informacji Publicznej urzędu gminy.

Poszukaj uchwały rady gminy odnośnie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Zapisz ją na komputerze razem z ostateczną wersją samego planu.

2

Pobierz instrukcję do NKO.

Przeczytaj dokładnie „Podręczną instrukcję obsługi: Jak korzystać z Narzędzia Kontroli Obywatelskiej Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”.

3

Poszukaj pozostałych dokumentów, które mogą być potrzebne do wypełnienia NKO.

Ich spis znajduje się w „Podręcznej instrukcji obsługi: Jak korzystać z Narzędzia Kontroli Obywatelskiej Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”.

4

Pobierz formularz NKO.

Otwórz dokument i rozpocznij pracę. Możesz przeprowadzić pełną kontrolę i skorzystać z wszystkich bloków pytań lub przeanalizować tylko wybrane zagadnienie, które Cię interesuje.

5

Odpowiedz na pytania w NKO:

„TAK”, „NIE” lub „Nie udało się znaleźć odpowiedzi”. Pod każdym pytaniem znajdziesz wyjaśnienie oraz podpowiedź, jak interpretować informacje znalezione w PGN.

6

Gdy odpowiedzi są negatywne, przygotuj rekomendacje dla urzędu.

Jeżeli odpowiedź na dane pytanie brzmi „NIE”, „Nie udało się znaleźć odpowiedzi” lub „TAK”, ale uważasz, że poziom realizacji danego działania był słaby, przygotuj rekomendację dla urzędu. Możesz skorzystać z proponowanych podpowiedzi, znajdujących się pod każdym pytaniem w „Podręcznej instrukcji obsługi: Jak korzystać z Narzędzia Kontroli Obywatelskiej Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”.

7

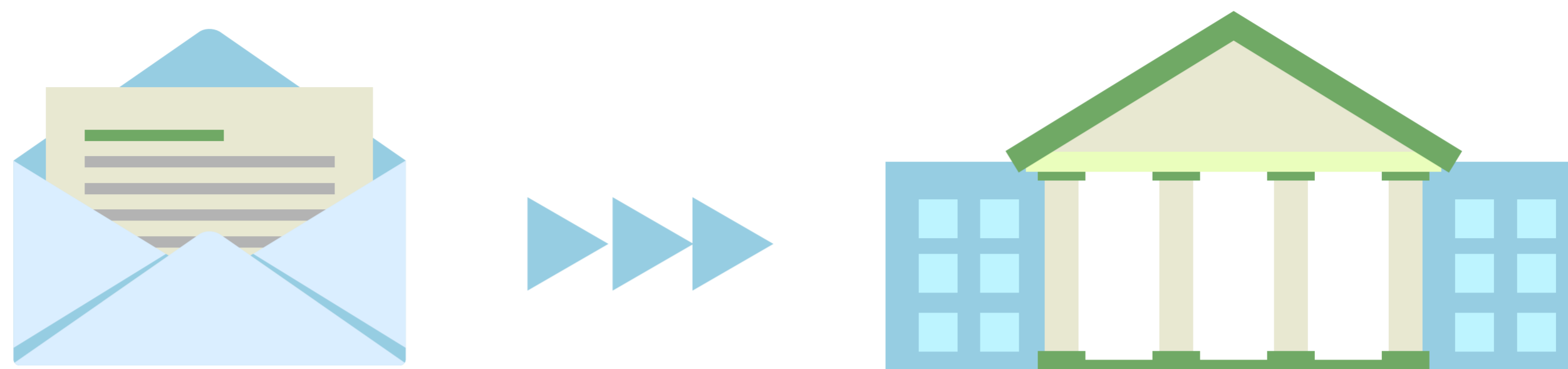
Przygotuj krótkie podsumowanie całej kontroli. Gdy udzielisz już odpowiedzi na pytania, wypiszesz swoje uwagi i rekomendacje, zrób podsumowanie całości, np. w formie: „Urząd informował o przystąpieniu do pracy nad Planem Gospodarki Niskoemisyjnej poprzez stronę internetową i BIP urzędu. Informacje ukazały się w lokalnych mediach. Przeprowadzono działania edukacyjne. Przeprowadzono konsultacje społeczne, itp.”

8

Przygotuj podsumowanie rekomendacji dla urzędu. Narzędzie ma pomóc w rozpoczęciu dialogu pomiędzy społeczeństwem a urzędem, więc pamiętaj o zachowaniu obiektywności.

9

Przygotowany dokument wraz z pismem przewodnim przekaż do urzędu. Pismo może zawierać propozycję spotkania, jeśli chcesz porozmawiać z urzędnikami o swoich wnioskach i propozycjach dalszego działania.

Wskazówki.

1: Większość odpowiedzi na pytania, które znajdują się w Narzędziu Kontroli Obywatelskiej, można znaleźć w internecie. Głównymi źródłami informacji powinny być:

strona internetowa i Biuletyn Informacji Publicznej urzędu gminy oraz lokalne media i organizacje pozarządowe. Jeżeli w internecie brakuje danych, które umożliwią odpowiedź na pytanie, warto skontaktować się z urzędem gminy i porozmawiać z pracownikiem odpowiedzialnym za przygotowanie PGN. Można również złożyć do urzędu gminy wniosek o udostępnienie informacji publicznej.

2: Jeżeli planujesz spotkać się z urzędnikiem w celu uzupełniania braków informacyjnych, możesz skorzystać z propozycji pytań do wywiadu, zamieszczonych na końcu „Podręcznej instrukcji obsługi: Jak korzystać z Narzędzia Kontroli Obywatelskiej Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”.

Szczegółowa instrukcja do Narzędzia Kontroli Obywatelskiej znajduje się na stronie: www.pkeom.pl/pgn

Broszura opracowana w ramach projektu „Kontrola obywatelska nad wdrażaniem polityki niskoemisyjnej” realizowanego przez Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki (lidera) oraz Instytut na rzecz Ekorozwoju i norweską organizację Framtiden i våre hender (partnerów), w programie Obywatele dla Demokracji. Program prowadzi Fundacja im. Stefana Batorego we współpracy z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży. Jest finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG).

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

